

Indledning

Stilhed. Med ét er radioen tavs. Så meddeler en speaker, at sådan ville radioprogrammet lyde, hvis radiostationen ikke måtte spille udenlandsk musik eller hvis den måtte give afkald på medarbejdere af »udenlandsk herkomst«

I august og september kunne danske aviser berette om henholdsvis den såkaldte Tørklæde-sag og et interview med den danske indenrigsminister Karen Jespersen. Begge historier er værd at huske – både af politiske og – ikke mindst – af retlige grunde.

Tørklæde-sagen handler kort fortalt om, at en praktikant med islamisk baggrund nægtede at tage tørklædet af, da hun skulle starte i en uges erhvervspraktik. Varehuset Magasin i Odense sendte hende hjem. Spørgsmålet var herefter, om sagsøgeren var berettiget til at kræve godtgørelse i medfør af lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet. Landsretten nåede i sin dom den 10. august frem til, at der var tale om en indirekte diskrimination, og at varehuset derfor måtte betale pigen godtgørelse. Retligt set er sagen interessant af to grunde. For det første omhandler sagen spørgsmålet om diskrimination af en religiøs minoritet. For det andet viser sagen, hvor vigtig kendskabet til folkeretlige dokumenter er i den slags sager. Mens sagsøgerens advokat påberåbte sig ILO-konventioner, FN-konventioner, UNESCO-konventioner samt den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hævdede sagsøgtens advokat, at de

anførte konventioner alene var folkeretlige forpligtelser, og afviste, at de internationale konventioner kunne have betydning for dansk ret. Sagsøger vandt som nævnt sagen.

Den 6. september 2000 oplyste den socialdemokratiske indenrigsminister i Danmark, Karen Jespersen, i et stort interview til dagbladet Berlingske Tidende, at hun »i hvert fald ikke vil leve i et multikulturelt samfund«, og at hun var bange for ghettodannelser, hvor mange (indvandrere, red.) blev forsørget af det offentlige. Af interviewet fremgår også, at den danske indenrigsminister ikke ønsker et China Town eller et Little Italy i Danmark. Samme minister har også foreslået at kriminelle asylansøgere anbringes på en øde ø. Velkommen til Danmark år 2000.

Selvom der umiddelbart synes at være tale om to forskellige historier, så har de en fælles baggrund. Retligt set rejser de begge spørgsmålet om hvorvidt det danske retssystem – eller for den sags skyld andre (nordiske) landes retssystemer – er isolerede størrelser? Kan man forhindre indvandrere i at komme til landet og oprette et Little Italy i Vorbasse/Jylland? Næppe. I medfør af EU-retten er borgere fra andre EU-lande nemlig berettigede til at komme til Danmark – og ikke mindst blive dér – og det gælder uanset hvilken etnisk herkomst de har og uanset hvad deres religiøse overbevisning måtte være. I Tørklæde-sagen viste det sig, at kendskabet til internationale konventioner var et slagkraftigt argument i

advokatens procedure – til trods for at sagsøgt advokat afviste konventionernes betydning.

Ydre elementer får med andre ord betydning for de nationale retssystemer. Enten ved at staterne direkte har forpligtet sig til at overtage en supranational organisations love eller ved at den klassiske folkeretlige sætning om *pacta sunt servanda* finder anvendelse. Professor Kirsten Ketscher, har meget præcist betegnet denne form for retligt grundlag for »indvandrede retskilder«. I sagen om Tørklædet og i relation til Karen Jespersens udtalelser får denne betegnelse nærmest en dobbelt betydning: Indvandrere beskyttes af indvandrede retskilder.

Det er i det lys Karen Jespersens udtalelse også må vurderes. Hvis den danske indenrigsminister vil forhindre indvandring, så må hun principielt også forhindre udenlandsk påvirkning af det danske retssystem. Men som bl.a. mange af indlæggende på den nyligt afholdte Retfærdskonference om internationale retskilder i de nordiske lande har vist, vil dette være umådelig vanskeligt, ligesom det vil være nærmest anakronistisk at forsøge at forhindre

en sådan påvirkning. Danmark og de øvrige nordiske lande er fælles om at være en del af en fælles verden, og uanset hvor fremmede den måtte synes, kan man ikke på grund af angst for »det ukendte« lukke den ude – heller ikke ved at stemme nej til euroen.

Tilbage er blot at håbe, at politikere og borgere – det civile samfund – drøfter emner som indvandring mere seriøst og mindre kliché-agtigt end sket hidtil. For ellers vil et forord til en kommende udgave af Retfærd måske blot benytte en lettere modificeret version af titlen på Erich Maria Remarques klassiker »Intet nyt fra Vestfronten« (1929). Det ville være kedeligt, hvis man i forordet atter kunne henvise til, at en pige var blevet sendt hjem fra en arbejdsplads alene fordi hun bar religiøs hovedbeklædning eller at en minister erklærede, at hun ikke vil leve i et land, der har fået nogle flere farver og lidt mere musik. For ellers kan det jo ende med, at der bliver stille rundt omkring os – rigtig stille.

Den danske Retfærd-redaktion
har redigeret dette nummer.